

כָּרְמוֹ יִשְׁלָם: ס ה כִּי־תִצָּא אִישׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֶאֱכַל גְּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה יִשְׁלַם יִשְׁלַם הַמַּבְעֵר אֶת־

ושפר כרמה ישלם: ה ארי תתפק גור וישבח בובין ויכול גרישין או קמא או חקלא שקמא ישלם

הַבְּעֵרָה: ס ו כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ → ① כֶּסֶף אוֹ־כֶלִים לְשֹׂמֵר וְגַבְבַּת מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגַּבְבַּת יִשְׁלַם שְׁנָיִם: ④

דאדלק ית דלקתא: ו ארי יתן גבר לחברה כסף או מנין למטר ויתגבבון מבית גברא אם ישתבח

לקט בהיר

רש"י

יט) זה פירוש תלך, ולא אמר כי יבעיר או כי ידליק (בא"י), ואפילו אינו מתכוון שחלה האש (מכילי): כ) פי' אינם שוים כלום, אלא שעל ידי קולטים הללו הלכה למקום ההפסק (במ"ח): כא) פי' שדה שנחרש והוא רטוב ומוכן לזרוע בתוכה, ועמה ע"י שבערה עליו האש נמיינת ונמקשה ונריך למרוש אותו פעם שנית, וההפסק היא שחר הפעולה (סה"ז): כב) הלא אמרנו שמעממו ילא, א"כ מי הוא זה המבעיר, אלא אין הפי' המבעיר את הגדיש או

לכס בעידות (מכילי - ב"ק ט"ו): (ה) כי תצא אש. אפילו מעלמכ"ט (מכילי - ב"ק כ"ב): ומצאה קצים. קרדונ"ש בלע"ז: ונאכל גדיש. שלחכה בקולטים עד שהגיעה לגדיש או לקמה המחוצרת בקרקע*: או השדה. שלחכה את נירו"ט, ולריך לניר אותה פעם שניה (ב"ק ס"ו): שלם ישלם המבעיר. כ) אף על פי שהדליק בתוך שלו, והיא ילאה מעלמכ על ידי קולטים שמלחה, חייב לשלם, לפי שלא שמר את גחלתו

שינוי נוסחאות - לקוק

אור החיים

ולא הכישה אלא ששלחה לנפשה ולא שמרה מלכת והיא מעלמכ ציערה בשדה הזולת אם הצהמכ שלו כאומרנו ציערה צינוני חייב מיטב וגו':

שם קולטים או אפילו לא היו שם צשעת הכבערה וצא אדם והניחם במחוז שלו ולא ידע כי יש הצערה הרי המבעיר חייב"פ):

ה. כי תלא אש וגו'. פירוש הגם שהדליק בתוך שלו כשיהיה צאש הנדלקת שיעור ללאח למקום שאינו שלו. ושיעור חיבת תלא הוא שחיה ראויה ללאח, אצל הדליק בתוך שלו ולא היה שיעור ללאח לחון וילאחה פטור שזו מכה צידי שמים וכדאיתא בגמרא (ב"ק ס"א): ואומרנו ומלאה קולטים"פ) פירוש והגם שזולת הקולטים לא היתה משגת מקום קמה וגדיש להבעירם וצאמלעות הקולטים נאכל גדיש וגו' פ"פ) שלם ישלם פירוש שלם הגדיש או הקמה ישלם דמי העלים הגם שהם אדרכה היו סיבה לקלקול. ודוקא שמלחתם"פ) אצל צא אדם והניחם אחר שהבעיר, השני חייב לשלם. המבעיר וכל לומר הכערה לרמוז גם אל העלים שם הם המבעירים את הגדיש והקמה"פ). עוד נתכוין צאומרנו ומלאה הגם שלא ידע המבעיר שהיו

וּבִדְרֹךְ רמז תרמוז התורה את אשר יסוצבו הרשעים ברשעים כדי שיתעורר האדם מתרדמת שינת שכלו בהצטוו הפלגת הרעות אשר יציאו לעולם כי לא להם לצדס יריעו אלא יסוצבו רע לכל העולם, והוא אומרנו כי תלא אש הלא ידעת כי לרת העם תחכנה צשם אש, ולא ולמד משליח גבריאל (יומא ע"ז). אשר שאל אש מבין הכרוצים והוא צחינת תגבורת דינוים, ואמר ומלאה קולטים הם הרשעים שאינם אלא קולטים מכאיבים, ואומרנו לשון מלאה על דרך אומרנו (דברים ל"א כ"א) והיה כי תמלאן אותו וגו', והטעם משום שהרשע אין לו צעלים כי האדון צרוך הוא הנה הוא פקר צו והסיר אדנותו מעליו וכו' הסתיר פניו ממנו ומעחה הרי הוא כמליאה וכל הפוגע צו יעשה צו ראונו, והודיע הכחוצ עוד כי אחר שניתן רשות לאש

אור בהיר

קנב) כי תלא משמע מעממו, וכן פירש רש"י ז"ל, ולמה אם כן יהיה חייב. קנב) למה המשל, מאי נפקא מינה על ידי מה ילא, העיקר שלא שמר ויאל. קנב) והקולטים הלא הם הפקר או הם של אחרים. קנב) פירוש האש כבר מלא שם הקולטים, והיה לו

רש"י

לקט בהיר

שלא תלא ותזיק (מכילי - ב"ק כ"ב): (ו) וגבב מבית האיש. לפי דבריו"ט): אם ימצא הגבב. ישלם ואח"כ אמר שאם לא ימצא הגבב ישבע שאמת הוא שנגב,

הקמה חלה המבעיר את הבערה בתוך חצרו: (ג) הכחוצ אמר דבר ברור ומיוסד שגונב, והספק הוא אם ימצא הגבב אם לא, שאינו אומר אם גונב ומלא הגבב אלא להפק, ואח"כ אמר שאם לא ימצא הגבב ישבע שאמת הוא שנגב,

אור החיים

כדינוים להבעיר לא לקולטים לצד הם מצעירים אלא ונאכל גדיש כאן רמז אל תינוקות של בית רבן שעדיין אין להם קומה אלא גדושים שזולת עם חזרתה כי צעונות הם הנחפסים צלרת עולם. גם אמרו ז"ל (שכש"ר פס' משכני) צפסוק (תהלים ח') מפי עוללים וינקים יסדת עז"פ"י) כי היו ערצים צשעת קבלת התורה וכשירשיעו בני אדם הנה הרשות נתונה לאש לצער בהם, ואומרנו או הקמה כאן מודיע כי לפעמים חרצ עד לואר הגיעה מופתי הדור יסודי עולם ללקחים צעונם כדי להכיל על כללות הדור כאומרנו (שכ"ש א') אשכל הכפר וגו' פ"פ), ולהם יקרא קמה על דרך אומרנו (שם ז') זאת קומתך דמתה לתמר שהם הלדיקים הנמשלים לתמר כאומרנו (תהלים ל"ב) לדיק כתמר וגו', ולפעמים יגדל החטא ולא יצילו הלדיקים לצד וחימה שפוכה על כל שנאי ישראל, והוא אומרנו או כשדה שזכ ירמוז אל כללות ישראל ולא יספיקו לא תינוקות ולא לדיקים להכיל. והודיע הכחוצ כי יש יום לאל חיוס לצא צמשפט עם הכוצצים את הדצר למיחת הלדיקים וגאוני עולם להשתלם מהם, והוא אומרנו שלם ישלם המבעיר הם הרשעים הקולטים את כל אשר הרגו, ואמרנו ז"ל (סנהדרין ק'): כי ה' יתן כח ברשעים לסבול שיעור המגיע להם צחטאם אוי לרשע רע לשמים ולצריות כמה יסבול צעד קלקולו, ותמלא (ב"ר ס"ג) שכלדיקים כשהיו צניהם

מגיעים לכלל שנים שאינם נלכדים צעון אציהם היו שמחים ואומרים צרוך המקום שפטרם מעונם זה"פ), הרי כי יעניש ה' לגורם עונם צשצילו לזולת, וצאמת כי יחדר חנוש ויכצה שלהבת יצרו המחטאית אותו צאש המשפט צבעולותו על לצבו נהרות העונשים אשר יגיעוהו על כמה נפשות קטנים וגדולים אין קץ שכולם הוא הרצחן הגדול להם צאמלעות תאותו הסרוחה, והנה אמרו ז"ל (קידושין מ'): לעולם יראה אדם כאלו כל העולם כולו חציו זכאי וכו' עשה עצירה אחת אוי לו שהכריע את כל העולם לחוצה ודם כל העולם ודם זרעיותיהם על לוארו ועל נפשו עמוסים ויסבול מר המות צעד כל נפש אחת מהם וצכל לרתם לו צר כאשר עשה, והוא אומרנו שלם ישלם וגו' טעם כפל שלם וגו' המבעיר וגו' כאן רמז הכחוצ כי לא לאיש הרשע לצד יעשה ה' משפט השלומין אלא גם להמחטאיתו והוא יצר הרע צחינה המחטאיתו כי גם לו משפט חרוץ ציוס הווא יגדל המספד עליו צעשות צו ה' דין כמאמרם ז"ל (סוכה כ"ב). שמציאו ה' ושוחטו ולא ימלט צבורתו לצלרה ואפילו לצלר (מכות י"ב). כי מזיד הוא ומלך המשפט ישפוע צלדק להשתלם ממנו ונשגב ה' לצדו, וצקמא (ב"ק ס'). רמזו צאופן אחר: 1. כי יתן איש. פרשה זו העמידה רבותינו ז"ל (ב"מ ל"ד) צשומר חנם כי הוא לצדו פטור

אור החיים

מגניבה ואזידה, ואמרו שעכ"פ חייב בפשיעה, ולא נודע מנין להם כיון שהכחוב לא חייבו אלא לישבע שלא שלח ידו כל חוץ מזה פטור. ורש"י ז"ל בהשאל דף ז"ה כתב דזיבור המחיל אשומר חנם וז"ל דכחוב ציה פשיעה דכחוב על כל דבר פשע^{קס"א}. ונשאר לדעת על מי סמך הכחוב לדעת כי ידבר בשומר חנם^{קס"ב}. ואולי כי לזד שהלביש הנחינה בכסף או כלים שהם דברים שמן הסתם שאינם לריכוס שכן לשומרם ושומר שכן אמר דברים שמן הסתם לריכוס שכן לשומרם שהם חמור או שור או שה וכל בהמה שכל מין זה יש בו טיפול ומן הסתם רגילות לשומר בשכר:

אל רעהו. רבותיו ז"ל אמרו (שם כ"ז:) ולא של הקדש, ונראה לי לתח טעם הדבר^{קס"ג} שהוא לטעם עלמנו שזיה ה' לפטור צבעלים ושפיר יקרא האדון צעליו של הקדש עמו של כל נפקד שאין לך שעה ורגע שאין ה' עושה פעולה עם האדם בין בצחינה גופו בין בצחינה לרכיו:

כסף או כלים. לא היה לריך לומר אלא כי יתן איש אל רעהו והרי הוא אומר בסמוך על כל דבר פשע על שור על וגו' ודרשו ז"ל^{קס"ד} כל פריטים שיחייבו עליהם אם לא שמר ופשע. ואם לרשום הכחוב כי בשומר חנם הוא מדבר היה מספיק לומר כי יתן כסף, כלים למה לי. ובמכילתא אמרו כסף או כלים מה כסף שדרכו לימנות אף כלים שדרכן לימנות מכאן אמרו כל טענה שאינה צמדה במשקל ובמנין אינה טענה עד כאן. ואין

אור בהיר

י"ג שנים אצ"ו בחירות על עונש המגיע לו, שצבילו נעשה. **קס"א** הגם שפשט חיצת פשע אינה פשיעה אלא דבר כוזב ופקר, וכמו שפ"י רש"י ז"ל בעלמנו כאן בחומש, שימלא שקרן בשבועתו שהוא עלמנו גנבו, עם כל זאת צבוער שאמר הכחוב בזה הלשון נרמו בחובו גם פשיעה, ודעת הרמב"ם ז"ל אינו כן, אלא מוזיק הוא ומייב הגם שאין רמו בקרא, וכמו שנתבאר להלן בע"ה. **קס"ב** פירוש הגם שמוכרחים אנו לומר כן כמאמר חז"ל, שבפסוק אחד פוטרו הכחוב מגניבה ואזידה ובפסוק ב' חייבו, וכדמסיים שם קרנא בלא שבועה וכו', עם כל זאת קשה למה לא אמר הכחוב חיצת בחנם, והיה הדבר מפורש, ועל זה חירק שכשאר הכחוב כסף או כלים וחסם ולא אמר בשכר, כאילו אמר בפירוש בחנם, שמחסם הוא בחנם, וכברא וזו הובאה בחוספת בלא מניעה מ"א, ד"ה קרנא. **קס"ג** פירוש למה נמטע הקדש, הלא הסברא היתה נותנת שיהיה חמור שהוא ממון גבוה. **קס"ד** כלל ופרט וכלל. **קס"ה** שאמרנו שצד לרשום כי בשומר חנם מדבר, שזה נרשם בחיצת כסף, והם ז"ל דרשו מתיבת כלים. **קס"ו** ויש חשש שחשק בו לעלמו ועל כן לא רצה לישבע אלא לשלם, אין שומעין לו. **קס"ז** ולדרכינו הלא הוא דאורייתא ולא תקנת

2

אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אלהאליהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו: על כל דבר פשע

גנבא ישלם על חר תרין: ז אם קא ישתכח גנבא ויתקרב מרי דביתא קקדם דינאי אם קא אושיט ידה בקמה דמסר קה חברה: ח על כל פתגם דחוב על רש"י

לקט בהיר

הגנב^{קס"ז} שנים לצעלים: (ו) אם לא ימצא הגנב. וצד השומר הזה^{קס"ח} שהוא צעל הבית: ונקרב. אל הדיינין לדון עם זה ולישבע^{קס"ט} לו שלא שלח ידו בשלו (מכיל' - ז"ק ס"ג: (ח) על כל דבר פשע. שימלא שקרן בשבועתו, שיעידו עדים שהוא עלמנו גנב^{קס"י} לשלם ולא לישבע כדאיתא בגמ', והכחוב לא דיבר מזה (ד"ד: כה) כוונת רבינו דזיבור זה הוא, שלפי הנראה רזון הכחוב לומר, שאם לא ימצא הגנב, זה מנאי, או יהיה הדין ונקרב אל הב"ד וישבע, והכחוב הסמוך דבר מופרד הוא, ומחיל במנאי אחר שאם ימצא שקרן בשבועתו או הדין ישלם שנים, וצד רש"י לשלול פשט זה, כי אין ונקרב הגזירה בכחוב שאין חייב או מזה בלא ולישבע, שאם למשל אין מוצע אין כלום, ואם רוצה לשלם ולא לישבע הרשות בידו, אלא כוונת הכחוב הוא שאם המעשה שהיה כן היה שלא נמצא הגנב, ועוד מנאי שהמעשה שהיה כן היה שהשומר הזה היה צב"ד ונשבע, או צד הגזירה שהדין הוא שאם שקר היה הדבר ישלם שנים, כלומר הטוען טענת גנב ונשבע משלם כפל הגם שצד החפץ לידו צהימר (משא"כ הגנב שצד הדבר בידו בגניבה משלם כפל בלא שבועה), וכל דברי רש"י (עד שכן דרשו רבותינו) הם המשך אחד כאילו היה כולו דיבור אחד (בא"י: כו) וכמו שהוכיח רש"י לקמן בשם הגמ' והמכילתא שקריבה זו פירושו שזועה: (כז) דע שהטוען טענת גנב בפקדון אומר ג' דברים, א' אומר שגנב ואינו ברשותו, ב' אומר שלא שלח ידו להשתמש בו לנורך עלמנו קודם שגנב (שאלם השתמש בו גזין הוא ומייב אפילו באונסין וכ"ש בגניבה), ג' אומר שלא גנב ע"י פשיעתו ולא פשע בו (שאלם פשע חייב אפילו נאנס ע"י פשיעתו) ואמרו חז"ל צב"ק ק"ז: שעל ג' דברים הללו נשבע השומר חנם ואז פטור מלשלם, והנה שזועה שלא פשע אינו מדאורייתא, הגם שרש"י מוליאו מן הפסוק שנאמר על כל דבר פשע, זו רק אסתמחא, כי רש"י בעלמנו כתב כאן שפירוש חיצת פשע הוא שקרן מלשון חטא עון ופשע, ושזועה שלא שלח

אור החיים

והחניא לשמור ולא לחלק לעניים אמר ליה עיני פומדייתא מייקן קן לכו ופרש"י והוה לכו ממון שיש לו חובעים, כרי שטעמו הוא זה, ולטעם זה לא היה לריך מיעוט דזה כיון דאקדשיה לממון זה לעניים פקע זכותו ממנו ונשאר הממון אין לו חובעים, ונראה כי הוא הדין אם אמר לו לשמור לחלק לעניים^{קס"ב} שהוא פטור מטעם שהוא ממון שאין לו חובעים, והראיה ממנה שמקשה אצ"ו לרב יוסף מצרייתא לשמור ולא לחלק ומאי קושיא דלמא

אור בהיר

למנו גנבו, עם כל זאת צבוער שאמר הכחוב בזה הלשון נרמו בחובו גם פשיעה, ודעת הרמב"ם ז"ל אינו כן, אלא מוזיק הוא ומייב הגם שאין רמו בקרא, וכמו שנתבאר להלן בע"ה. **קס"ב** פירוש הגם שמוכרחים אנו לומר כן כמאמר חז"ל, שבפסוק אחד פוטרו הכחוב מגניבה ואזידה ובפסוק ב' חייבו, וכדמסיים שם קרנא בלא שבועה וכו', עם כל זאת קשה למה לא אמר הכחוב חיצת בחנם, והיה הדבר מפורש, ועל זה חירק שכשאר הכחוב כסף או כלים וחסם ולא אמר בשכר, כאילו אמר בפירוש בחנם, שמחסם הוא בחנם, וכברא וזו הובאה בחוספת בלא מניעה מ"א, ד"ה קרנא. **קס"ג** פירוש למה נמטע הקדש, הלא הסברא היתה נותנת שיהיה חמור שהוא ממון גבוה. **קס"ד** כלל ופרט וכלל. **קס"ה** שאמרנו שצד לרשום כי בשומר חנם מדבר, שזה נרשם בחיצת כסף, והם ז"ל דרשו מתיבת כלים. **קס"ו** ויש חשש שחשק בו לעלמו ועל כן לא רצה לישבע אלא לשלם, אין שומעין לו. **קס"ז** ולדרכינו הלא הוא דאורייתא ולא תקנת

אור החיים

קרקעות שאין מטלטלין ועבדים שהוקשו לקרקעות ולא שטרות שאין גופן ממון עד כאן. ופסק כן רמב"ם פ"ג מהלכות גניבה. הנה פשטן של דברים יגידו כי הגם שפשע שומר חנם וכו' פטור כי זולת הפשיעה^(קפ) אפילו צדק וכלים פטור הוא. וראיתי לרמב"ם שכתב בפ"ג מהלכות שכירות וזה לשונו יראה לי שאם פשע השומר צעדים וכיוצא בזה חייב לשלם שאינו פטור צעדים וקרקעות ושטרות אלא מדין גניבה ואצורה שאם היה שומר חנם וגנבו או אצרו וכו' פטור משבועה וכו' אבל אם פשע זה חייב לשלם שכל הפושע מזיק הוא ואין הפרש בין דין מזיק קרקע לדין מזיק מטלטלין ודין אמת הוא זה למצינים וכו' עד כאן. וחלקו עליו רצווחתא ז"ל צטענה הנשמעת והוא שאם היה פושע מזיק ממש לא היה פטור אם צעלו עמו^(קפ) שאמר הכתוב לא ישלם ואפילו אם פשע וכמו שכתב רמב"ם עלמנו בפ"א מהלכות שכירות וזה לשונו ואפילו פשע וכו' ואצד מחמת הפשיעה פטור עד כאן. ופשוט שדין פושע אינו כדין מזיק^(קפ) כי הפושע אינו לא שומר ולא מזיק אלא שבהסתלקות שמירתו ההיזק צא מעלמו אבל המזיק הוא גורם לו ההיזק. ועוד הקשו אם כן יתחייב על כל פנים שומר חנם שבועה שלא פשע כיון שאם פשע חייב^(קפ). ונראה לומר כי מה שהוקשו משמירה צבעלים שאני ושאני כי צבעלים גילה הכתוב בפירוש כי פטור הוא הגם שהיזק כמובן מהכתובים^(קפ) וכמו שדרשו בהשאלה, אבל מה שמייעט הכתוב קרקעות ושטרות צדין שומר חנם לא מצינו שמייעטם בפירוש אפילו פשע כי לא

אור בהיר

קעה) פירוש גניבה ואצורה. (קעז) וכי אם זיק ממון חצירו במעמד חצירו יפטור בחמיה. (קעז) זה קושיא ב', מנה סברא. (קעח) ומה יא' לנו אם כן מכלל ופרט וכלל. (קעט) פי' הכתוב גור ואומר פטור מלשם, וכלל זה נכנס יהיה מה שיהיה, אפילו הוא גרם ההיזק, ואין נפקא מינה אם דבר זה נזכר בכתוב או לא, שמיצת לא ישלם פירוש פטור בכל אופנים. (קפ) שמה שאמר הכתוב על כל דבר פשע ופירש"י שכל נזמז הפשיעה, זה רק רמז, ואינו פשע הכתוב, והרמב"ם ז"ל אינו סובר כן, אלא מחמת מזיק מחייבין אותו. (קפא) פירוש הכלל ופרט וכלל אינו שפטור, אלא אומר שקרקעות וכו' נמטו מדין שומר חנם, אם כן כל ההלכות שחייב בהם מנז שמירתו ככלל במיעוט כלל ופרט וכלל, אבל דבר שהוא חייב לא מחמת שמירתו אינו נמטע. (קפב) פירוש הלא צעל הבית זה לא קבל שום שמיניה, ואינו חייב לשומרו, ואם נגנב על ידי פשיעה שלא שמרו פטור הוא

על-שור על-חמור על-שה על-שלמה על-כל-אבדה אשר יאמר ביהוא זה עד האלהים יבא דבר-שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעהו: ס

תור על חמר על אמר על פסו על פל אבדתא די ימר ארי הוא דין קקדם דניא ייעול דין פרויהון די יחיבון דניא ישלם

רש"י

וירשיעוהו אלהים על פי העדים: ישלם שנים לרעהו. למדך הכתוב שהטוען צפקדון לומר נגנב הימני* וממלא שהוא עלמנו נגנב משלם תשלומי כפל, ואימתי בזמן שנשבע ואחר כך צאו עדים, שכך דרשו רבותיו (ס - ס) ונקרצ צעל הבית אל האלהים קריבה זו שבועה היא, אחר אומר לשבועה או אינו אלא לדין שכיון שצא לדין (עמו) וכפר^(ק) לומר נגנב מיד יתחייב צכפלא* אם צאו עדים שהוא צידו, נאמר כאן שליחות יד ונאמר למטה (י) שליחות יד שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו, מה להלן שבועה אף כאן שבועה: אשר יאמר כי הוא זה.

לפי פשוטו אשר יאמר העד^(ק) כי הוא זה שנשבעת עליו הרי הוא חללך, עד כדיינים יצא דבר שניהם ויחקרו את העדות*, אם כשרים הם וירשיעוהו לשומר זה^(ק) ישלם שנים, ואם ירשיעו את העדים שנמלאו זוממין ישלמו הם שנים לשומר, ורבותיו ז"ל דרשו (מכיל - ב"ק ק"ז) כי הוא זה ללמד שאין מחייבין אותו שבועה אלא אם כן הודה במקלטה^(ק), לומר כך

שינוי נוסחאות - ממנו. - כפל. - העדים.

לקט בהיר

בו יד היא עיקר השבועה מדאורייתא, כי זה הוא שומר בפירוש צפוק, ודעת רש"י ז"ל שבועה שאינה צרומי הוא נכלל במאמר הכתוב אם לא שלח ידו, כי אין לך שליחות יד יותר ממה שנטלו לעלמו בגניבה, אלא בשעה שנשבע מולקין אותו לצי שבועות, כדי לפרש ולברר היטב את שבועתו, ועוד יותר מזה עיין בצמון צפוק יו"ד אלא שומר שכן גילה רש"י דעתו לפרש הכתוב שבועת ה' תהיה בין שניהם שכן הוא כדצדיו (שנאנס) ואם לא שלח ידו וכו', וכן יהיה כאן, ואחר שנשבע ג' שבועות הללו, אם נמודע שפשע בו ונגנב חייב לשלם הקרן בלא כפל, וכן אם נמודע ששלח בו יד להשתמש בו הרי הוא גזלן ופטור מכלל בין אם נגנב (וכל זה אם לא נמלא הגנב, אבל אם נמלא הגנב הלא הגנב משלם כפל ופשוט שפטור השומר בין פשע בין שלח בו יד) בין הוא צעלמו נגנב אח"כ, ואינו חייב צכפל רק באופן שגנבו בלי להשתמש בו מקודם, ואחר כל ההקדמה הזאת מצין כל דברי רש"י (ד"ד): (בח) פי' וכל מה שהשמיענו הכתוב באומרו ונקרצ וכו' הוא לומר שצריך כפירה צכ"ד כדי להתחייב כפל (בא"י): (כט) אמר "עד" לשון הכתוב אשר "יאמר" לשון יחיד ופירושו העדות, וכמו שגמר אומר אח"כ צלשון רבים (במ"ח): (ל) ר"ל אין פי' אשר ירשיעון "אם" ירשיעון, שדאי ירשיעון את אחד מהם, אלא פירושו מי שירשיעו הוא ישלם, וכאלו אמר את אשר ירשיעון, ומה שצריך הכתוב להשמיענו שעדים זוממין ישלמו, הלא חבי ועשיהם לו כאשר זמם לעשות, הוא דבר חידוש שאפילו הכפל שהוא קנס צריכים לשלם (ד"ד): (לא) הביא דרוש זה, שלפי דרך הראשון פי' אשר יאמר העד יאמר, ועד מאן דכר שמייה, גם היל"ל אשר יאמרו, אבל לדרך זה פירושו השומר אשר ממנו המדובר, והתנה תנאי אם יאמר מקלצת רק אז ונקרצ לשבועה, גם מיצת "כי" הוא זה אפי' שפיר לדרך זה שפירושו אלא ורק, אבל לדרך הראשון מיותר הוא, וכן מה שילא מדברי רש"י ששומר חנם צריך להיות מודה במקלצת הוא לפרש פשטא דקרא, והוא שיטת רמי צר חמא (ואין הלכה כן), אבל שיטת רבי חייא צר יוסף (שהלכה כמותו) שערוב פרשיות כתיב כאן, והלכה זו שייך למלוה לא לדי' שומרים, רחוק הוא מפשוטו כמובן (רא"ם):

אור החיים

שלא אמרה תורה אלא שלא שלח, ולזה כל שיטתה לשבועה של תורה גלגלו צה חכמים שבועת לא פשע ורל שאינה צריכה רחוקה ממנו רבנו גרשון

כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר או־שׂוֹר
 או־שֵׂה וְכַל־בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמֵת או־
 נֶשֶׁבֶר או־נִשְׁבָּה אֵין רָאָה: שְׁבַעַת
 יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם־לֹא שָׁלַח
 יָדוֹ בַּמִּלְאכָת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעַלְיוֹ וְלֹא
 יִשְׁלָם: יא וְאִם־יִגְנֹב יִגְנֹב מֵעִמּוֹ יִשְׁלָם
 לְבַעְלָיו: יב אִם־טָרַף יִטָּרַף יִבְאֵהוּ עַד

על חר תרין לחברה: ט ארי יתן
 גבר לחברה חמר או תור או
 אקר וכד בעירא למטר ומית או
 אתבר או אשתבי לית דחוי:
 י מומתא דני תחי בין תרוהון אם
 לא אושיט ידה במא דמטר לה
 חברה וקבל מרה מנה מומתא
 ולא ישלם: יא ואם אתגנבא
 יתגנב מעמה ישלם למרוהו:
 יב אם אתברא יתבר יתי פהרין

לקט בהיר

רש"י

לב) פי' בשלמא פרשה שלישיית נאמר בו וכי ישאל ידענו
 שנשאל מדבר, אבל ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שטר,
 אפי' אנה, מסתברא שניה בשומר שטר שכן חייב בגניבה
 ואזידיה (גמרי'): לג) כולו המשך אחד הוא עד סוף
 פסוק י"ד: לד) כל זה לפי דבריו, השומר אומר שמת או
 נשבר וכו' והוא אומר שאין רואה, ואין לריק רש"י לומר זאת
 שכבר אמר בשומר חנם, והיינו הך: לה) ר"ל ב' שבעות
 נשבע, ועיקר חסר מן הספר שריק לישבע על טענתו
 שטוען נאנס ואין רואה, וזה נשאר בכת, שמוכן מאליו, אלא
 שהכתוב מתייבז ג"כ להוסיף ולישבע שלא שלח בו יד לנזק
 עלמו, וחסר הוא"ו, וכאלו אמר "ואם" לא שלח ידו
 (ד"ד'): לו) ונכתב דרך מליצה, כלומר כל מה שלקח הוא
 השבועה: לז) מוכן הוא שזה שאינו משלם הוא נושא
 אחר, הגם שלא נזכר השומר, והוסיף חיצת כלום, שלא רק
 הכפל אלא גם את הקצין לא ישלם (רא"ם): לח) פי' לא
 טריפת כל מיה נקרא אונס, אלא מיה רעה שאין השומר
 יכול נגדו כללקמן: טל) תיקון ב' דברים, חדא שהיה"א
 והוא"ו יתירים הם, שאין לריק כעניו כשאתריו שם, והוא דרך
 מליצה, ומנינו כן, כגון יציאה את תרומת ה' (ל"ה ה'), גם

אור החיים

שמר לך הסברה הנשמעת לך כי כל ממון שאין לו
 פושע כי החם שפושע היה ממנה שחייבו לשלם
 והוא שומר חנם(ט"ז), לפי(ט"ז) מה שכחתי בפסוק
 לשומר כי דין זה דלחלק מסברה פטור הוא בלא
 מיעוטא דלשומר אלא דאסמכוה אקרא או שבר
 הכחוב לכל חטעה מדבריו לחייב אפילו לחלק, לזה
 י. בין שניהם(ט"ז) ירצה כי יש עונש לנשבע

אור בהיר

דחבירא לא ישלם: יג וארי ישאל
 גבר מן חברה ויתבר או מית
 מרה לית עמה שלמא ישלם:
 יד אם מרה עמה לא ישלם אם

הטרפה לא ישלם: פ יג וכי ישאל איש
 מעם רעהו ונשבר אוימת בעליו אין
 עמו שלם ישלם: יד אם בעליו עמו לא

רש"י

לקט בהיר

באונס ופטור (מכילי - ב"מ פ"ג): הטרפה לא ישלם.
 אינו אומר ערפה לא ישלם(ט) אלא הערפה, יש
 ערפה שהוא משלם ויש ערפה שאינו משלם, ערפת
 חתול ושוטל ונמיה משלם, ערפת זאב(ט"ז) ארי ודוב
 ונחש אינו משלם, ומי ליתשק(ט"ז) לקון כן, שהרי כתיב
 ומת או נשבר או נשבה, מכ מיתת שאין יכול להליל
 חף שבר ושביה שאין יכול להליל (מכילי): יג) וכי
 ישאל. זה ללמד(ט"ז) על השואל שחייב באונסין (סס):
 בעליו אין עמו. אס"י) בעליו של שור אינו עם
 השואל (בו) במלכתו (ב"מ פ"ה): יד) אם בעליו
 עמו. בין שהוא בלתי חייב בין שהוא במלכתו

תיקן ואמר עדים בלשון רבים, שסתם עד פירושו שנים חוץ
 כשאמר הכתוב עד אחד, והשמיענו הכתוב כאן שדוקא אין
 רואה יהיה שבעות ה' בנייהם, הא יש רואה יציא ראה
 ופטור (גמרי'), ופי' רש"י ולא יפטור בשבועה: מ) שאם
 יאמר כן יהיה זו סיומא דרישא, כלומר יציאהו עד ולא
 ישלם, והיה קשה לנו שמיחר הוא כי מאומרו יציאהו עד
 כבר נשמע שלא ישלם (מ"ל), ועוד יקשה לנו שהל"ל
 יציאהו עד ולא ישבע שהלא כשאין לו עד אינו משלם אלא
 נשבע (במ"ז), אבל מאומרו הטרפה הוא דבר צפני עלמו
 וזה לומר דבר חידוש שיש ערפה שמשלם: מא) אין הפי'
 וזה אחד שזכר אחד אינו אונס שיכול להשמר ממנו, אלא
 נערף ע"י טריפת זאב כשכחו הרבה ביחד (מ"ל): מב)

אור החיים

ולמשביע אם ידע שהוא רוצה לישבע לסקר ומסכים
 על הדבר:
 יד. אם בעליו עמו וגו'. יש לנו לדון במשפט זה
 הנפש ציד האדם לשומר דכתיב (דברים ד' ט')
 ושומר נפשו מאד כשיצא לחצוב פקדונו מכל א'
 ונמלא נגבז או נשבר או נשבה או מת כי כל בחינות

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: כֹּה כָּל־אֱלֹמְנָה וַיְתוֹם
לֹא תַעֲנֹן: כִּי אִם־עֵנָה תַעֲנֶנּה אֹתוֹ כִּי

לקט בהיר

רש"י

ששיך גם על גזילת ממון, שיהיה הימר צעיק לגזולו ותאמר
גר הוא ומותר להוטמו ולגחלו, לזה אמר אל תאמר כן,
שצאומך קן גנאי הוא לך דבר זה שגם אתה ממזרים באת,
וכן פירש"י שם בגמ' כיון דגרים הייתם גנאי הוא לכם
להזכיר שם גירות עכ"ל, וזאת מלבד הלאו שיש בהונאתו
בדברים ובממון חוץ מזה גנאי הוא לך (ד"י), אבל אין לפרש
שאין זו לא תעשה אלא כמו לא תמעז אדומי כי אחיך הוא
(דבר' כ"ג ח') לא תמעז מזרי כי גר היית בארצו, כי כאן
אין המדובר דוקא מגר מזרי, ומה טעם לא תונה גר גרמני
משום שהיית דר במצרים (רא"ם): (סג) ראונו לומר בזה, הגם שגרותך אינו דומה לגרותו, שהוא היה בתוך הטומאה ורע
מרעים בשר חמורים, עכ"ל לשון גנאי של גרות יכול להיאמר גם עליך, וכן מסיק שם בגמ' היינו דאמרי אינשי דקיף ליה
זקיפא בדיותקיה (מי שיש לו תלוי במשפחתו - רש"י) לא נימא ליה להצריה זקוף בנייתא (פלה לי דג זה שכל שבתלייה גנאי
הוא לו - רש"י): (סד) זה לשון המכילתא: אין לי אלא אלמנה ויתום שאר כל אדם מניין ת"ל לא תענון דברי ר' ישמעאל
רבי עקיבא אומר אלמנה ויתום שדרכן לענות בהם דיבר הכתוב עכ"ל, פי' דברי ר' ישמעאל שיהיה לו לומר לא תענון אלמנה
ויתום והיה אז כלל ופרט אין בכלל אלא מה שצפרט, אבל באשר הוא שם הוא פרט וכלל וריבה הכל (ג"א), או אפשר
שהוכחחו הוא משינוי הלשון שאמר לא תענון אש ענה תענה, ולא אמר אלמנה ויתום לא תענה (ד"י), עוד אפשר שמתור
תיבת אותו מוכית, שמאחר שאזהרה היתה על כל אדם, אמר צעוקש שאם תענה "איתו" פי' את האלמנה והיתום דוקא אז
יהיה העונש כך וכך (אודה"ח), וסובר רש"י שר' עקיבא לא לחלק בזה לומר שהלאו שייך דוקא על אלמנה ויתום, אלא אמר
שאינו צריך לדייק הדבר מן הכתוב, שפשוט הוא שאיסור זה שייך בכל אדם, אלא שדיבר הכתוב ברגיל: (סה) פי' אין להם
עוזר וסומך ואין מחזיק בהם להצילם, ואנשי צלילעל יודעים זאת ורגילים לענותם: (סו) פי' כאן הוא סיוס המאמר, ומסר
הגזירה מה יהיה אז כשתענה אותו, ומה שאמר אח"כ כי אם צעוק וכו' הוא מאמר צפני עלמנו, והוא נתינת טעם על הגזירה
הנשאר בכה כמו שמסיק רש"י סופך ליעול את שלך, זה נשאר בכה, למה, כי אם צעוק וכו', שאם היה כולו המשך אחד
והגזירה היא אם יצעוק וכו', היל"ל אש ענה תענה אותו וצעוק אלי וכו' (רא"ם), ואל תחמה על לשון רש"י שאמר "גוס"
ומה גיוס הוא זה אדרבה הלא חיסר ולא אמר כלום, יש לך לדעת כי דברה תורה כלשון בני אדם, וכן הוא רגיל אלל בני
אדם כשרוה לומר דבר גדול מאוד פוסק את דבריו באמצע ונשאר הגזירה תלוי, ובה הראה שדבר פשוט הוא ואין צריך
לאומרו כי מובן הוא לכל, וכן הוא כאן חיסר הכתוב את העונש, הראה בזה שהמענה תשואי כח הללו דבר פשוט הוא שראוי
לעונש גדול אשר אין צריך לפורטו, ואחר שעשה הכתוב את שלו שהראה גדול הפגם שב לפרש למה גוס כל כך, הטעם, כי
אם צעוק וכו' וחרה וכו', ואין טענה ואין קושיא הלא הכתוב מפרש את העונש, אה"י שמפרש לבסוף, רק קודם גוס וחסר

אור החיים

כי לגוי גדול חשימך שם ובפסוק (כ' ז') אשר
הואלחתיך מארץ מצרים צפרשת יתרו שנשמות
ישראל עלמם היו בעצמות צקליפה ואם כן יהיה גר
זה כאחד מכם באין הבדל ולזה לא תונה ולא
תלחשי

5

אִם־צָעַק יִצְעַק אֵלַי שְׁמַע אֲשַׁמַּע
צָעַקְתָּו: כִּי וַחֲרָה אַפִּי וַהֲרַגְתִּי אֶתְכֶם
בַּחֶרֶב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֱלֹמְנוֹת וּבְנֵיכֶם
יִתְמִים: פֹּאד־ אִם־כִּסַּף | תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי
אֶת־הָעַנִּי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׂה

קדמי קבלא אקבל קבלתה: כג ויתקף רוגיו ואקטול יתכון
בחרבא ויהוון נשיכון ארמלון
ובניכון יתמין: כד אם כספא תלוף
בעמי לעניא די עמך לא תהי לה

רש"י

לקט בהיר

אלי וגו' * (כג) והיו נשיכם אלמנות. ממשמע
שנאמר והרגתי אתכם איני יודע שנשיכם אלמנות^(ט)
ובניכם יתומים, אלא כרי זו קללה אחרת שיהיו
הנשים לרורות כאלמנות חיות שלא יהיו עדים
למיתת בעליהן ותהיינה אסורות להנשא, והבנים
יהיו יתומים שלא יניחום בית דין לירד לנכסו
אזיבון^(ט) לפי שאין יודעים אם מתו אם נשבו (מכילי -
צ"מ ל"ח): (כד) אם כסף תלוה את עמי. רבי
ישמעאל אומר כל אש ואש שבתורה רשות^(ט) חוץ
מג' חה אחד מהן (מכילי): את עמי. עמי ונכרי*
עמי קודם^(ט), עמי ועשיר עמי קודם^(ט), (ענייך^(ט))
ועניי עירך ענייך קודמין, עניי עירך ועניי עיר
אחרת עניי עירך קודמין, חה משמעו אש כסף תלוה
את עמי תלוהו ולא לנכרי*, ולאחכ מעמי את העני,
ולאחכ עמי לאתו שעמך (מכילי - תנח" - צ"מ ע"ה). (ד"ח)
את העני שלא תנהג בו מנהג ציון בהלואה שהוא
עמי (תנח"ח): את העני עמך. הוי מסתכל בעלמך
כאילו אתה עמי* (סס): לא תהיה לו כנשה. לא
שינוי נוסחאות * כי יצעק אלי אשמעו ואקטמו (רמב"ן). * ונוי - וכתתי * לנוי -
לעבים - לכותי * העני.

אור החיים

מה הנה אולרות זהב לאדם ללא דבר למה לא
הספיק ה' לתת לו מזונותיו הבריכים ולא יהיה זה
גדול מיעקב אבינו אשר שאל (בראשית כ"ח כ')
לחם לאכלל ובגד ללבוש, הן חמת כי מה שיחסר
לאדם מרדנו צורנו יש נותן בדבר לומר מל מנו מר

לֹא־תִשְׁמֹן עֲלָיו נִשְׁדָּה: כה אִם־חָבֵל תִּחְבַּל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ תָּשִׁיבֵנּוּ לוֹ: כו כִּי הוּא כְּתוּב כְּסוּתָהּ קָרַי

כְּרִשְׁיָא לָא תִשּׁוּן עַלְוֵיהּ חֲבוּלָיָא: כה אִם מִשְׁכּוּנָא תִּסְבּ כְּסוּתָא דְחֲבִירָךָ עַד מַעַל שְׁמֵשָׁא תְּחִיבְנָה לָהּ: כו אֲרִי הִיא

לקט בהיר

רש"י

לחובצו אפילו הוא עני ואם אין לו אסור אפילו אם הוא עשיר, ואחר דרוש זה עדיין יקשה מיצת עמי ולא אמר לאחיק או לעק, גם היל"ל עניך אשר עמך, לזה הביא הד"א שפי' את העני עמך, העניות עמך: (עג) זה פירושו של תיבת נושה, תביעה בחוקה, ומדלא אמר לא תהיה נושה ממנו או נושה בו אלא אמר לא תהיה לו "כנושה" כ"ק הדמיון פירושו אפילו אין אהה נושה אלא אהה נדמה לו כנשה ג"כ בלאו, ובגמ' כי אחא רב דימי אמר מנין לנושה בחבירו (פי' לזה לו) מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו ת"ל לא תהיה לו כנושה, פי' רש"י לא תראה צעיניו כנושה בו שיראה ויבש עכ"ל, או יאמר להפך תיבת נושה פירושו מלוה, כלומר התובע, וקודם מפרש רש"י הענין ואח"כ מפרש פירוש המלות אל תהיה לו כמלוה אלא כאדם שאינו לזה לו כלום (רמב"ן: עד) זה שמו מלשון רב שנוטל יותר ממה שנתן, ולמה נקרא שמו נשך שהיא כנשיכת וכו': (עדה) שתיבת חבלה פירושו שהמלוה הולך לציית הלוה (על ידי ב"ד) ולקח בחוקה, ואם הוא בשעת ההלוואה, הלוה נותן לו החפץ ברגלו הטוב ונקרא משכון. ובגמ', אבל משכנו בשעת הלוואתו אינו חייב להחזיר לו, פי' רש"י בשעת הלוואתו "שהביא" לו משכנו אינו חייב להחזיר דקראי בחובלו לאחר הלוואה כמיז דהיכא דאחיינה ניהליה לאו חובלו הוא עכ"ל: (עו) פי' יהיה מושב לו עד צא השמש, ולא שאז ישיבו לו, שהרי בכסות יוס הכחזר מדבר, וכמו שפירש בדבור הסמוך בשם המכילתא כסותה זו טלית שמתלו זה חלוק, והם כסותי יוס דוקא (רא"ם), ומה שאמר במה ישכב לרבות את

אור החיים

שאינם ראויים לקבל חקם לזד מעשיהם כי ה' בחסדו נותן שפע ה' לריק בריוח לכל איש ואיש די מחסורו ויהיה כי יחטא אדם ואינו ראוי לקבל פרנסתו בכבוד מאל הכבוד החלק המגיעו לא יעלנו עליון אלא הרי הוא מתקבץ אל מקום אחר ותהיה פרנסת הלו עם אדם אחר הבא לו דרך שם פרנסתו ויתפרנס בפחיתות ובציזוי כאשר גזר הגזר בלדק, ויעשה ה' בדרך זה לז' מדות טובות הא' להשתלם

כְּסוּתָהּ בְּחֻדָּה הִיא תוֹתֵבָה לְמִשְׁכּוּבָהּ בְּמָא יִשְׁכּוּב וַיְהִי אֲרִי יִקְבַּל גְּדָמִי וְאִקְבַּל קִבְלָתָהּ אֲרִי חֲנָנָא אָנָּא: כו דִּינָא לָא תִקִּיל וְרָבָא בְּעַמְדָּךָ לָא תִלְוֵט: כה בְּבוּרָךָ וְדַמְעָךָ לָא תֵאָחֵר בּוֹכְרָא דְבָנְךָ

כְּסוּתוֹ לְבִדְהָ הוּא שְׁמֵלְתוֹ לְעָרוֹ בַּמָּה יִשְׁכָּב וְהָיָה בְּיַצְעֶךָ אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי בִּי חֲנוּן אָנִי: ס רַבִּיעִי כו אֱלֹהִים לָא תִקְלַל וְנָשִׂיא בְּעַמְדָּךָ לָא תֵאָרֵר: כה מְלֵאתֶךָ וְדַמְעָךָ לָא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּנֶיךָ תִתֶּן

רש"י

לקט בהיר

טלית (מכיל): שמתלו. זה * חלוק (סג): במה ישכב. לרבות את המלע (סג): (כו) אלהים לא תקלל. הרי זו אזהרה לזכרת השם, ואזהרה לקללת דיין (מכיל): סכד' ס"ו: (כח) מלאאתך. חוצה המועלת עליך (כח) כשתחמלל תצוהתך להצטשל, והם זכורים (מכיל): ודמעך. התרומה (תעורר ד'), ואינו יודע מהו לשון דמע: לא תאחר. לא תשנה סדר הפרשתך ללאחר את המוקדם ולהקדים את המאוחר שלא יקדים תרומה לזכורים ומעשר לתרומה (מכיל): תעורר ד'): בכור בניך תתן לי. לפדותו בחמש שינוי נוסחאות: יו

המנע, אין פירושו קדין או כרים וכסותם של לילה, אלא קדינים מצויים המכסים בהם את המטה ציוס לישב עליה, ואשמעין קרא שגם מנע זו חייב להחזיר כל היום (מ"ל), ובגמ' פריך מאחר שמחזירין למה ממשכנין מעיקרא (דבר שעליו להחזיר מה מועיל לו - רש"י) שלא תהא שציעית משמעת (המלוה על המשכון אינו משמט - רש"י) ולא יעשה מטלטלין אלא צניו, פי' אם ימות הלוה וירשו בניו נכסיו אין מטלטלי דיתמא משועבדים לצעל חוב, אבל אם החפץ הזה משכון או אפילו בשעת החזרה אין בניו יורשים אותו שאינו שלו רק בצפקון הוא אללו (רש"י) ובתוס' שם אמרו עוד ב' תירוצים עיי"ש: (עז) זה לשון הגמ': אלהים חול (פי' דיניים) דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר קודש (פי' הקב"ה) וכו' למ"ד חול גמר קודש מחול, למ"ד קודש גמריין חול מקודש וכו' א"כ לחוב קרא לא תקל מאי לא תקל ש"מ תרמי, ופי' רש"י לא תקל שמי קללות במשמע ואלהים נמי ב' לשונות יש בו הלכך לא תקלל דרשינן אתרויהו עכ"ל, וא"כ רבינו אחי ככולי עלמא שדברי הכל יש כאן ב' אזהרות, וכל פלוגתתם אם שם קודש הוא ואסור למוסקו אם לאו (בהדרש"א): (עח) וכאילו אמר חובתן מה המלאה, ומזון מעמנו שצאמרו לא תאחר, שאי אפשר לומר לא תאחר אלא כשיש לפניך חובת הסדר מכבר (רא"ם), ואין לומר לא תאחר את זמנו, כי אין לנו יודעים מתי זמנו לזוות עליו (ג"א): (עט) ובתמורה פי' רש"י ולפי שהוא מדמעת ועולה באל' ומאה (פי' דמע מלשון עירוב כשנתערב תרומה אחד במאה חולין נחבטל ועולה) מפיק לה קרא בלשון דימוע עכ"ל, והתוספות דמו סברא זו צטענה שזה רק מדרבנן ואין נאמר שכוונת הכחזר על זה, ותירצו שהוא מלשון דמעת עינים, כלומר למ, ותרומה נוהגת ביין ושמן שהם לחים משא"כ זיכורים רק ציבש שאין מציאים משקה רק פירות, ע"כ, ואפשר לתקן ולומר דעת רש"י שאמר זאת לראיה מדברי חז"ל שקראו התערוצת בלשון דימוע, אבל הכוונה שהתרומה מעורב בתוך החולין ומפרישים אותו מתוכו, משא"כ זיכורים, ולפי"ז יש בכללו גם המעשרות (בד"א), גם אפשר שהוא לשון תצוה בלשון ארמי, שצפ' תא' (כ"צ ט') פן תקדש המלאה הזרע מתרגמיין תסתאב דמעט זרעא, שתיבת תצוה פירושו מה שהוסיפה והביאה הזרע, וכן המלאה פירושו שנתמלאה הזרע (רא"ם), וכוונת רבינו בלומר אינו יודע מהו לשון דמע, אם הוא לשון עירוב או דמע או זרע: (פ) וזה סידורן, זיכורים, תרומה, מעשר ראשון, (ותרומת מעשר), מעשר שני (או מעשר עני) (מכיל):

אור החיים

תתיחס לשלמה על דרך אומרים במסכת שבת (ק"ב): משל למלך שחלק בגדי מלכות וכו', וכבר פירשנו בו כי לזד שפש אדם היא מאורו יחברך, מוח כי יש לו זמן תשובה עד ציאת שמשו. וטעם

